Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
L serija

2026/2297

2026 10 20

KOMISIJOS REKOMENDACIJA (ES) 2026/2297

2026 m. spalio 16 d.

dėl nitratų ir nitritų pašaruose stebėsenos ir nitratų ir nitritų tam tikrose pašarinėse žaliavose prevencijos

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 292 straipsnį,

kadangi:

(1) Europos maisto saugos tarnybos (toliau – Tarnyba) teršalų maisto grandinėje mokslinė grupė (CONTAM) 2020 m. patvirtino pašaruose esančių nitratų ir nitritų rizikos vertinimą ([1]).

(2) Tarnyba nustatė, kad ganykliniuose ir stambiuosiuose pašaruose bei jų produktuose esantys nitratai gali kelti pavojų atrajotojų sveikatai; nebuvo galima įvertinti, kokią riziką ūkinių gyvūnų ir gyvūnų augintinių sveikatai kelia nitritų ekspozicija, nes nebuvo atskaitos taškų ir (arba) ekspozicijos įverčių.

(3) Tarnyba nustatė, kad, be kita ko, reikia turėti daugiau informacijos apie nitratų ir nitritų kiekį ganykliniuose ir stambiuosiuose pašaruose bei iš jų pagamintuose produktuose ir apie nitritų kiekį produktuose ir šalutiniuose produktuose, gautuose iš cukrinių runkelių ir cukranendrių bei krakmolo ir alkoholinių gėrimų gamybos;

(4) Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2002/32/EB ([2]) nustatytos didžiausios leidžiamos nitritų koncentracijos pašarinėse žaliavose, išskyrus silosą, produktuose ir šalutiniuose produktuose, gautuose iš cukrinių runkelių ir cukranendrių bei krakmolo ir alkoholinių gėrimų gamybos, ir visaverčiuose pašaruose;

(5) ūkininkai turėtų būti skatinami taikyti gerąją praktiką, kad būtų išvengta didelio nitratų ir nitritų kiekio ganykliniuose ir stambiuosiuose pašaruose bei jų produktuose, o pašarų ūkio subjektams turėtų būti rekomenduojama taikyti gerąją praktiką, kad būtų išvengta didelio nitritų kiekio produktuose ir šalutiniuose produktuose, gautuose iš cukrinių runkelių ir cukranendrių bei krakmolo ir alkoholinių gėrimų gamybos. Tai būtų galima pasiekti taikant šios rekomendacijos priede išdėstytus principus;

(6) todėl tikslinga rekomenduoti stebėti nitratus ir nitritus tam tikrose pašarinėse žaliavose ir nustatyti principus, kuriais remiantis būtų rekomenduojama taikyti gerąją praktiką siekiant išvengti didelio nitratų ir nitritų kiekio tam tikrose pašarinėse žaliavose,

PRIĖMĖ ŠIĄ REKOMENDACIJĄ:

(1) valstybėms narėms, aktyviai dalyvaujant pašarų ūkio subjektams, rekomenduojama stebėti nitratų ir nitritų kiekį ganykliniuose ir stambiuosiuose pašaruose bei iš jų pagamintuose produktuose ir nitritų kiekį produktuose ir šalutiniuose produktuose, gautuose iš cukrinių runkelių ir cukranendrių bei krakmolo ir alkoholinių gėrimų gamybos;

(2) valstybėms narėms ir pašarų tvarkymo subjektams rekomenduojama pateikti Tarnybai duomenis, kad juos būtų galima kaupti vienoje duomenų bazėje, laikantis Tarnybos maisto ir pašarų standartinio mėginių aprašo (SMA) gairių reikalavimų ir Tarnybos papildomų specialių ataskaitų teikimo reikalavimų ([3]);

([1]) EFSA teršalų maisto grandinėje mokslinė grupė (CONTAM), 2020. Scientific Opinion on the risk assessment of nitrate and nitrite in feed. *EFSA Journal* 2020;18(11):6290, 110 pp. https://doi.org/10.2903/j.efsa.2020.6290.

([2]) 2002 m. gegužės 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/32/EB dėl nepageidaujamų medžiagų gyvūnų pašaruose (OL L 140, 2002 5 30, p. 10, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2002/32/oj).

([3]) https://www.efsa.europa.eu/en/call/call-continuous-collection-chemical-contaminants-occurrence-data-0.

(3) valstybėms narėms rekomenduojama atsižvelgti į priede nustatytus principus, teikiant rekomendacijas ūkininkams ir kitiems pašarų ūkio subjektams dėl priemonių, kuriomis siekiama sumažinti nitratų ir nitritų kiekį ganykliniuose ir stambiuosiuose pašaruose bei iš jų pagamintuose produktuose ir nitritų kiekį produktuose ir šalutiniuose produktuose, gautuose iš cukrinių runkelių ir cukranendrių bei krakmolo ir alkoholinių gėrimų gamybos.

Priimta Briuselyje 2026 m. spalio 16 d.

Komisijos vardu
Olivér VÁRHELYI
Komisijos narys

PRIEDAS

Nitratų ir nitritų pašaruose prevencijos ir mažinimo bei gyvūnų patiriamos nitratų ir nitritų ekspozicijos mažinimo principai

1. Turėtų būti taikoma geroji žemės ūkio praktika siekiant užtikrinti, kad nitratų kiekis pašaruose būtų kuo mažesnis, kiek tai pagrįstai įmanoma, užtikrinant geras auginimo sąlygas ir ypatingą dėmesį skiriant tręšimui azotu (vengiant per didelio ir pavėluoto tręšimo). Žinomi veiksniai, dėl kurių augaluose kaupiasi nitratai, yra sausra, debesuoti ar šalti orai ir tam tikrų augalų apsaugos produktų naudojimas.

2. Nitratų kiekis taip pat priklauso nuo augalo brandos stadijos (jaunuose augaluose paprastai yra didesnis nitratų kiekis, o augalams bręstant nitratų kiekis sumažėja) ir nuo augalo dalies (didžioji nitratų dalis yra apatinėje stiebo dalyje). Todėl nitratų toksiškumo riziką galima sumažinti, kai derlius nuimamas artėjant brandai, o pjaunamosios viršutinė dalis yra pakeliama į viršų, kad specialiai nebūtų užgriebiamas stiebų pagrindas.

3. Pageidautina, kad ganykliniai ir stambieji pašarai, kuriuose yra daug nitratų, būtų surenkami ir šeriami kaip silosas, nes silosuojant pašarus vykstantis fermentacijos procesas sumažina nitratų kiekį, jeigu jis vyksta geromis sąlygomis.

4. Reikėtų užtikrinti, kad vandenyje, naudojamame gyvūnams girdyti arba pašarams gaminti, būtų mažas nitratų kiekis (pvz., mažesnis nei 200 mg/l).

5. Pašaruose, paprastai turinčiuose didelį nitratų kiekį, tikslinga patikrinti nitratų kiekį, ypač esant tokioms oro ir (arba) gamybos sąlygomis, kurios, kaip žinoma, nulemia didesnį nei įprastai nitratų kiekį. Jei patikros rezultatai parodo galimai esant didelį nitratų kiekį, tikslinga atlikti kiekybinę analizę. Esant labai didelei nitratų koncentracijai (pvz., daugiau kaip 4 000 mg/kg pašaruose, kurių drėgnis yra 12 %), reikėtų vengti šerti vaikingas pateles tokiais pašarais ir apriboti tokių pašarų dalį kitų gyvūnų racione.

6. Siekiant, kad produktuose ir šalutiniuose produktuose, gautuose iš cukrinių runkelių ir cukranendrių bei krakmolo ir alkoholinių gėrimų gamybos, nesusidarytų didelis nitritų kiekis, reikėtų vengti bakterinių infekcijų arba jas apriboti. Pašarinės žaliavos, kurių sudėtyje nitritų $NaNO_2$ forma yra daugiau kaip 200 mg/kg (pašaruose, kurių drėgnis yra 12 %), neturėtų būti naudojamos gyvūnams šerti.